Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – COVID-19: Vloga civilne družbe pri obnovi in odpornosti evro-sredozemske regije

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 140/03)

Poročevalec: **Angelo PAGLIARA**

Sklep plenarne skupščine	25. 3. 2021
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za zunanje odnose
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	20. 12. 2022
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	24. 1. 2023
Plenarno zasedanje št.	575
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	183/0/5

1. **Uvod**

1.1 Pandemična kriza je evro-sredozemsko regijo močno prizadela, pri čemer so se obstoječe težave zaostrile, prejšnjim izzivom pa so se pridružili novi. Zaradi njenih socialno-ekonomskih posledic se lahko neenakost poglobi zlasti v državah s šibkimi gospodarskimi in proizvodnimi sistemi.

1.2 Spremljevalni odbor za Euromed v EESO je sklenil, da se bo osredotočil na vlogo, ki jo ima civilna družba pri obnovi in odpornosti evro-sredozemske regije.

1.3 Pri pripravi poročila so sodelovale organizacije civilne družbe iz evro-sredozemske regije ter ekonomsko-socialni sveti različnih držav. Posebno in tesno sodelovanje se je razvilo z maroškim ekonomskim, socialnim in okoljskim svetom, ki je bil eden od gostiteljev evro-sredozemskega vrha 2021.

1.4 Informativno poročilo ima torej pomembno dodano vrednost, ki temelji na vključevanju civilne družbe z obeh strani Sredozemlja.

1.5 To poročilo dopolnjuje pretekla informativna poročila o izobraževanju in poklicnem usposabljanju v evro-sredozemski regiji, digitalizaciji in MSP v Sredozemlju ter trajnostnem razvoju Sredozemlja ([1]).

2. **Sklepi**

2.1 Civilna družba se je po vsem svetu na pandemijo odzvala nemudoma, delovala v prvi liniji ter prebivalstvu nudila podporo in pomoč. Pri blaženju negativnih vplivov pandemije COVID-19 je imela bistveno vlogo tudi v evro-sredozemski regiji.

2.2 V tej regiji so organizacije civilne družbe podprle vladne ukrepe z zagotavljanjem osnovnih storitev in zdravstvenega varstva, delile osebno zaščitno opremo in prispevale k širjenju ključnih informacij, zlasti na obrobnih območjih. Delovanje organizacij civilne družbe je bilo bistvenega pomena tudi za ublažitev vplivov pandemije na najranljivejše skupine prebivalstva, kot so ženske, mladi, priseljenci in invalidi.

([1]) To informativno poročilo poleg tega dopolnjuje nekatera nedavna mnenja EESO na to temo, zlasti: mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi mehanizma za okrevanje in odpornost (COM(2020) 408 final – 2020/0104 (COD)), Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za tehnično podporo (COM(2020) 409 final – 2020/0103 (COD))., UL C 364, 28.10.2020, str. 132; ECO/515 – Uredba o naložbeni pobudi v odziv na koronavirus (še ni objavljeno v Uradnem listu); mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Oblikovanje novega modela večstranskih odnosov, nujnost po pandemiji COVID-19 (mnenje na lastno pobudo) (UL C 364, 28.10.2020, str. 53).

2.3 Prizadevno delovanje civilne družbe je okrepilo solidarnost v evro-sredozemski regiji; številne organizacije civilne družbe iz južnega sosedstva so se namreč zavzele za oblikovanje solidarnostnih civilnih skupin, preizkušale so inovativne metodologije ter okrepile svoje dejavnosti obveščanja in usklajevanja po spletu.

2.4 EESO je prepričan, da je pošteno in pravično gospodarsko in socialno okrevanje mogoče le s sodelovanjem socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe, zasebnega sektorja, zlasti pa malih in srednjih podjetij. Okrevanje sredozemskega območja ter razvoj vzdržnih in odpornih socialno-ekonomskih modelov bosta morala temeljiti na načelih, kot so spoštovanje pravne države, zaščita demokratičnih vrednot, varstvo socialnih in človekovih pravic, izvajanje temeljnih konvencij Mednarodne organizacije dela ter skupna zavezanost doseganju ciljev trajnostnega razvoja in podnebne nevtralnosti.

2.5 EESO pozdravlja sprejetje nove agende za Sredozemlje in poudarja, da morajo biti vsi ukrepi v podporo okrevanju usmerjeni tako v razvoj kot v izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev te regije.

2.6 V Sredozemlju je danes hkrati prisotna vrsta socialnih, političnih, okoljskih, geopolitičnih in migracijskih izzivov, ki so pomembni ne le za Evropo, temveč za ves svet. EESO meni, da je mogoče vse večje večplastne izzive v tej regiji reševati le s prenovljenim in učinkovitim multilateralizmom, ki ga podpira Evropska unija.

2.7 Podnebne spremembe vplivajo tudi na sredozemsko območje, in sicer v obliki dezertifikacije, pomanjkanja vode in naraščajočih temperatur. Sedanja kriza je razkrila, da je treba okrepiti skupno odpornost in oblikovati nove pobude za sodelovanje na področju okolja in digitalizacije. EESO meni, da bi bilo tudi zaradi vse večje ozaveščenosti civilne družbe in z obsežnejšim vključevanjem socialnih partnerjev koristno razširiti in okrepiti pobude, kot je WestMED, da bi prispevali k doseganju podnebnih in okoljskih ciljev z uporabo modelov modrega gospodarstva, namenjenih ustvarjanju delovnih mest ter varstvu ekosistema in raznolikosti.

2.8 Desetletje po arabski pomladi je Evropska unija prenovila svojo strategijo za sodelovanje s sredozemskim sosedstvom. V zvezi s tem EESO meni, da je nova agenda za Sredozemlje bistven instrument za socialno in gospodarsko okrevanje regije po krizi zaradi COVID-19. Prenovljena partnerska prizadevanja bodo morala biti tesno povezana z ekonomsko-socialnimi, pa tudi z okoljskimi, demografskimi in migracijskimi izzivi, ob doslednem upoštevanju napredka in temeljnih vrednot Unije. Izkazalo se je, da so zdravstvene strukture v številnih delih regije šibke, pandemična kriza pa je pomembna preizkušnja, ki bi lahko vplivala tudi na politično stabilnost.

2.9 V programih za okrevanje in obnovo bo v Sredozemlju treba posebno pozornost nameniti hitremu okrevanju turističnega sektorja, zlasti malih in srednjih podjetij, ki zaposlujejo več kot polovico delavcev v EU. Dolgotrajni vpliv krize bi imel glede na strukturno brezposelnost, zlasti med mladimi in ženskami, hude socialne posledice.

2.10 Za trajnostni razvoj sredozemskih partneric EU je še posebej pomemben razvoj človeškega kapitala delovne sile. Usposabljanje osebja je treba spodbujati zlasti v turističnem sektorju. EESO poleg tega ugotavlja, da je beg možganov iz južnih partnerskih držav v visoko razvite industrializirane države velika ovira predvsem za digitalno preobrazbo njihovih gospodarstev. Države članice Evropske unije bi morale zato olajšati izdajanje kratkoročnih in srednjeročnih dovoljenj za delo v EU tako za samozaposlene kot zaposlene delavce, še posebej v sektorju IT. Komisija bi tudi morala podpreti izvajanje digitalnih projektov v partnerskih državah, tako da bi predvsem informatiki našli dobre zaposlitvene priložnosti v domačih državah.

2.11 EU bo za okrepitev dialoga z državami južnega sosedstva uporabila obstoječe instrumente in programe sodelovanja. EESO predlaga čim širšo udeležbo organizacij civilne družbe v obliki vključujočega socialnega in civilnega dialoga na vseh ravneh, pri katerem se bodo upoštevale posebnosti in vloge različnih akterjev ter spoštoval njihov prispevek k oblikovanju in izvajanju politik in ukrepov, potrebnih za obvladovanje vpliva aktualnih sprememb in kriz, zlasti vplivov podnebnih sprememb.

2.12 Ocenjuje se, da se bo BDP na prebivalca v številnih državah južnega sosedstva znižal in da se bodo morale te države spoprijeti z velikimi izzivi, da bi obvladale vse večja socialna in ekonomska tveganja ter tveganje revščine. Zato so potrebni načrti za gospodarsko in finančno obnovo, v katerih bodo med drugim določeni ukrepi za reševanje težav, ki so vzrok za vse večje pomanjkanje socialne varnosti.

2.13 Gospodarsko okrevanje številnih držav sredozemskega sosedstva je tesno povezano z učinkovitostjo ustrezne kampanje cepljenja, zato EESO priporoča okrepitev instrumenta COVAX ter kar največjo podporo evropskih institucij pri logistiki in dobavi, tudi z dvostranskimi sporazumi. EESO poudarja, da je še posebej pomembno podpreti partnerske države južno od Sredozemlja pri samoiniciativnem ustanavljanju proizvodnih obratov za cepiva in medicinske izdelke v lastnih državah. V zvezi s tem ponovno poziva k resni razpravi o sprostitvi patentov za cepiva in medicinske izdelke za boj proti pandemijam.

2.14 EESO meni, da aktivno udejstvovanje civilne družbe v okviru okrevanja po pandemiji COVID-19 prispeva k doseganju ciljev, kot sta izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva in oblikovanje novega modela trajnostnega razvoja. Zato poziva evropske institucije, naj v okviru partnerstva z južnim sosedstvom nadalje okrepijo vse instrumente za vključevanje organizacij civilne družbe.

2.15 Organizacije civilne družbe so imele pri podpori zdravstvenim in socialnim ukrepom v odziv na pandemijo osrednjo vlogo, njihovo prizadevno delovanje pa je pomagalo ublažiti socialne in zdravstvene posledice za prebivalstvo. Kot je EESO že navedel, pa na njihovo sposobnost zadovoljevanja potreb družbe vpliva dejstvo, da so sredstva pogosto omejena in spremenljiva. EESO je prepričan, da je treba mehanizme za podporo organizacijam civilne družbe okrepiti, tudi zato, da bi bolje zaščitili najranljivejše skupine, ki jih je pandemija še posebej prizadela, kot so mladi, ženske, migranti in invalidi.

2.16 EESO poziva evropske institucije, naj sprejmejo nadaljnje ukrepe v podporo miru, demokraciji in spoštovanju človekovih pravic na konfliktnih območjih sredozemskega sosedstva. Zaradi pandemije se je položaj ljudi na konfliktnih območjih še poslabšal, zato so potrebne odločne pobude za zagotovitev celovitega mirovnega načrta.

2.17 Okrevanje po pandemični krizi je brez dvoma težavno, zato imajo sedanja trgovinska pogajanja med EU ter Marokom in Tunizijo ter prihodnja pogajanja z Jordanijo vse večjo vlogo. EU bi morala bolj upoštevati obstoječe asimetrije in temu ustrezno priti naproti svojim južnim trgovinskim partnerkam. EESO poziva k večji vključitvi organizacij civilne družbe in socialnih partnerjev v pogajalski proces ter k njihovi formalni umestitvi v Pogodbah, da bodo lahko tvorno prispevali k trgovinskim odnosom med partnerskimi državami. Tako bo predvsem mogoče uresničiti obvezna poglavja o trajnostnosti iz prihodnjih trgovinskih sporazumov.

2.18 EESO poleg tega predlaga, da se organizacijam civilne družbe in socialnim partnerjem dodeli odgovornost ne le za poglavja v zvezi s trajnostnostjo, temveč tudi za celotno področje uporabe sporazumov o trgovini in naložbah kot del njihove formalno strukturirane vključenosti.

2.19 EESO ponavlja svoje stališče, da bi morala EU del pomoči za trgovino usmeriti v podporo za sodelovanje in krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe v zvezi s prizadevanji za trajnostno trgovino in naložbe.

2.20 EESO je poleg tega že predlagal izboljšanje digitalnih znanj in spretnosti na obeh straneh Sredozemlja. Ob upoštevanju nove strategije za Sredozemlje, ki je bila sprejeta, in v zvezi z obnovo po pandemiji opozarja, da je treba okrepiti naložbe v digitalno infrastrukturo in podpreti digitalno preobrazbo malih in srednjih podjetij, ki je gonilo zaposlovanja in družbenega razvoja, in sicer tudi z vključevanjem socialnih partnerjev ter ob upoštevanju potenciala kolektivnih pogajanj in socialnega dialoga na različnih ravneh.

3. **Splošne ugotovitve**

3.1 S pandemično krizo so se težave v sredozemskem sosedstvu še zaostrile; 25 let po barcelonski deklaraciji in 10 let po arabski pomladi so izzivi v Sredozemlju še vedno ogromni. Evropska unija in partnerice iz sredozemske regije so se nedavno odločile, da bodo sodelovanje ponovno vzpostavile in okrepile na podlagi ambiciozne nove agende za Sredozemlje.

3.2 Nova agenda temelji na prepričanju, da je mogoče strateške izzive prihodnosti uspešno rešiti v skupnem interesu le s sodelovanjem in delom v duhu partnerstva. Agenda vključuje ustrezen načrt gospodarskih naložb, namenjenih socialnemu in gospodarskemu okrevanju sredozemskega sosedstva v obdobju 2021–2027. Kot je navedel visoki predstavnik Josep Borrell, je skupni cilj vzpostaviti mirno, varno, bolj demokratično, okolju prijaznejše, uspešno in vključujoče južno sosedstvo.

3.3 Nedavna študija z naslovom *Bridging the Sea* ([2]) (Premostiti morje), objavljena v okviru programa Med *Dialogue for Rights and Equality* (sredozemski dialog za pravice in enakost), je razkrila, da se skoraj 63 % organizacij civilne družbe, ki delujejo v južnem sosedstvu, ukvarja z vprašanji, kot je krepitev demokracije in pravic, več kot 53 % teh organizacij pa se med drugim ukvarja z bojem proti socialno-ekonomski neenakosti. Vse pomembnejši sta tudi njihova dovzetnost in skrb za ekološka in okoljska vprašanja. Ti podatki potrjujejo, da obstajajo trdni temelji in da je treba okrepiti podporo civilni družbi, da bi se lahko bolje spoprijemala z izzivi prihodnosti.

3.4 Civilna družba v državah južnega sosedstva se je v zadnjih dveh desetletjih okrepila. S svojim prizadevnim delovanjem je omogočila ublažitev socialnih in zdravstvenih posledic za prebivalstvo, hkrati pa se je izkazalo, da je treba njene zmogljivosti ter znanja in spretnosti okrepiti, da bi lahko delovala bolje.

3.5 Sredozemsko območje je tako kot preostali svet ob pandemiji COVID-19 doživelo velik gospodarski in socialni šok. Socialne in zdravstvene posledice so bile še večje zaradi pomanjkanja ustrezne javne zdravstvene infrastrukture, zlasti v najranljivejših državah. Pandemična kriza se je v različnih državah pridružila že obstoječim krizam, ki so posledica več dejavnikov, kot so že tako negotove gospodarske in socialne razmere, visoka raven brezposelnosti in konflikti na območjih, kot sta Libija in Sirija.

3.6 Vlade sredozemskih držav so se na širjenje pandemije sicer odzvale zelo različno, a nemudoma, ter sprejele ukrepe za podporo delavcem in podjetjem, tudi v sodelovanju s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe, čeprav je bila njihova udeležba pogosto nezadostna, v nekaterih primerih pa je sploh ni bilo. Da bi omilile učinke pandemije, so skoraj vse sredozemske države sprejele ukrepe zapore, npr. Maroko, Egipt, Jordanija in Libanon, policijsko uro in ukrepe omejitve potovanj.

3.7 Zaradi pandemične krize so številne vlade v regiji uvedle ekspanzivne politike za reševanje gospodarske krize in v podporo posameznim sektorjem s spodbujanjem proizvodnje, uvajanjem davčnih in gospodarskih spodbud ter izvajanjem ukrepov za privabljanje naložb.

3.8 Pandemija je negativno vplivala na gospodarstvo celotne sredozemske regije, in sicer ne le zaradi dejavnikov, kot sta zmanjšanje domačega in tujega povpraševanja ter upad potrošnje, temveč tudi zaradi poslabšanja finančnih razmer in povečanja javnega dolga. Vlade v regiji od začetka pandemične krize zdravstvenemu in gospodarskemu sistemu namenjajo dodatna sredstva v podporo nekaterim sektorjem. Javni primanjkljaj skoraj vseh sredozemskih držav se bo zato močno povečal.

3.9 Na prometni sektor so močno vplivali omejevalni ukrepi, ki so preprečili in zmanjšali mednarodno mobilnost, turizem pa je bil posledično eden od sektorjev, ki jih je pandemična kriza najbolj prizadela. OECD ocenjuje, da se je sektor skrčil za 45 do 70 %, obseg mednarodnega turizma pa zmanjšal za 60 do 80 % ([3]). Turizem je eden od glavnih gospodarskih sektorjev sredozemskih držav, po podatkih Konference Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD) pa bosta Egipt in Maroko med najbolj prizadetimi državami na svetu ([4]).

3.10 Eden od najpomembnejših elementov gospodarstva držav z južne obale Sredozemlja so mikropodjetja, mala in srednja podjetja ter samozaposleni. Njihov promet se je bistveno zmanjšal, večina pa je bila prisiljena zmanjšati število zaposlenih. V zvezi s tem bo treba uvesti strukturne ukrepe, ki bodo lahko malim in srednjim podjetjem pomagali pri premagovanju krize, rasti in inovacijah ter spoprijemanju z dvojnim izzivom digitalizacije in razogljičenja.

([2]) https://meddialogue.eu/wp-content/uploads/2021/02/Publication-Bridging-the-Sea.pdf
([3]) https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=124_124984-7uf8nm95se&title=Covid-19_Tourism_Policy_Responses&_ga=2.143901749.1647750476.1622806508-1692148678.1622806341
([4]) https://unctad.org/system/files/official-document/ditcinf2020d3_en.pdf

3.11 Pandemična kriza je v sredozemski regiji prizadela vse socialne skupine, zlasti pa mlade, in sicer zaradi poslabšanja razmer na trgu dela ter zaprtja šol in univerz, ženske, ki so v nekaterih regijah, kot je južno sosedstvo, zaposlene zlasti v neformalni ekonomiji, kmetijstvu in turističnem sektorju, močno prizadetem zaradi zajezitvenih ukrepov, ranljive skupine, kot so neformalni delavci in begunci, ki pogosto niso bili vključeni v ukrepe socialne zaščite, ter invalidi zaradi pogosto pomanjkljivih storitev.

3.12 Na nekaterih območjih južnega sosedstva se je zaradi dejavnikov, kot sta pomanjkanje vode in slab dostop do sanitarnih storitev, vpliv pandemije okrepil, zlasti med najbolj družbeno izoliranimi sloji, na konfliktnih območjih in v begunskih taboriščih.

4. **Izzivi in priložnosti**

4.1 Kot je navedel generalni sekretar Unije za Sredozemlje ([5]), sedanja zdravstvena kriza ogroža socialno-ekonomski napredek, do katerega je v regiji prišlo v zadnjih letih. Kljub temu je kriza priložnost za okrepitev povezovanja in povečanje odpornosti gospodarstev.

4.2 Civilna družba ima v evro-sredozemski regiji izjemno pomembno vlogo pri oblikovanju pravičnejše in bolj vključujoče družbe po pandemiji; prav tako ima, kot je bilo poudarjeno na socialnem vrhu v Portu ([6]), aktivna udeležba socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe ključno vlogo pri zagotavljanju, da nihče ne bi bil zapostavljen, in pri učinkovitem izvajanju evropskega stebra socialnih pravic.

4.3 Zaradi pandemije COVID-19 in s tem povezanih ukrepov je ogrožena vzdržnost delovanja civilne družbe. Vlade in številni donatorji so začasno ustavili nepovratna sredstva in zamrznili financiranje, sredstva pa preusmerili v pomoč za boj proti COVID-19. To ogroža že tako krhko vzdržnost delovanja organizacij civilne družbe, njihovo zmožnost pomagati skupnosti in delovna mesta številnih civilnodružbenih delavcev, hkrati pa se od teh organizacij veliko pričakuje. EESO poudarja, da so nepovratna sredstva, ki omogočajo organizacijsko vzdržnost, in temeljno podporno financiranje ključni, da se bodo lahko organizacije civilne družbe prilagodile hitro spreminjajočim se razmeram in med krizami še naprej opravljale svoje delo.

4.4 EESO je poudaril, da je Sredozemlje eno od območij sveta, ki so najdovzetnejša za učinke podnebnih sprememb. Pandemija COVID-19 je negativno vplivala na socialne razmere in razvoj, zaradi česar je bilo treba nujno sprejeti strategije na področju trajnostnega razvoja in zelenega gospodarstva.

4.5 Sprejetje načrtov za okrevanje sredozemskega območja je lahko priložnost za gospodarski, družbeni in okoljski razvoj regije. Razvojne priložnosti je bistveno povezati z načeli, kot so solidarnost, odpravljanje neenakosti ter varstvo in spoštovanje pravne države. Pri doseganju vseh teh ciljev je aktivna udeležba civilne družbe bistvenega pomena.

4.6 V državah južnega sosedstva bi morali prihodnji načrti za obnovo po pandemiji COVID-19 poleg ukrepov za gospodarsko rast vključevati zlasti ukrepe za obvladovanje okoljskih težav, povezanih s podnebnimi spremembami, pomanjkanjem vode, dezertifikacijo in onesnaževanjem. Ukrepi za varstvo in zaščito okolja bi lahko na sredozemsko regijo pozitivno vplivali, saj bi diverzificirali gospodarstvo in ustvarili kakovostna delovna mesta. EESO v zvezi s tem opozarja na izjemen potencial za obnovljive vire energije (zlasti sončne in vetrne) v južnih partnerskih državah ter poziva EU in njene države članice, naj si prizadevajo za več trajnostnih skupnih naložb na tem področju.

4.7 EESO je že poudaril, da je treba na sredozemskem območju spodbujati pravični prehod, tudi zato, da bi se ustvarile koristi na področju zdravja, izobraževanja in enakosti spolov. Da bi zagotovili okrevanje, ki je dejansko usmerjeno k prehodu in digitalizaciji, bo spodbujanje ozaveščanja in razvoja določenih poslovnih praks ter digitalnih znanj in spretnosti bistvenega pomena. EESO podpira poziv južnih partnerskih držav k večji zavezanosti EU in držav članic na področju sodelovanja pri raziskavah in razvoju v Sredozemlju.

([5]) *UfM Foreign Affairs Ministers set priority areas for stronger cooperation and integration in the Euro-Mediterranean region – Union for the Mediterranean* (Ministri za zunanje zadeve držav Unije za Sredozemlje določili prednostna področja za tesnejše sodelovanje in vključevanje v evro-sredozemsko regijo), Unija za Sredozemlje, ufmsecretariat.org.

([6]) https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/porto-social-commitment/.

4.8 Okrevanje v južnem sosedstvu je glede na visoko stopnjo neformalnih zaposlitev in obseg neformalne ekonomije močno odvisno tudi od razvoja učinkovitega modela strokovnega usposabljanja in izobraževanja. EESO ponovno poudarja, da je treba izboljšati poklicna znanja in spretnosti, zlasti mladih in žensk, da se bodo lahko uporabljali v nacionalnem in nadnacionalnem okolju z namenom zagotavljanja kroženja možganov. Organizacije civilne družbe imajo pomembno vlogo pri nadaljnjem razvoju znanj in spretnosti v okviru neformalnega izobraževanja, saj organizirajo delavnice in usposabljanja, ter s spodbujanjem socialne ekonomije. Odbor poleg tega poudarja, da je treba, kot je bilo že izpostavljeno v okviru regionalnega dialoga Unije za Sredozemlje s socialnimi partnerji, vključiti socialne partnerje, tudi zato, da bi odpravili neskladja med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela.

V Bruslju, 24. januarja 2023

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG